

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

№4 (2)

ISSN: 2992-8982

<https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz/>

2026

IQTISODIYOT&TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Bosh muharrir:

Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich

Elektron nashr. 2026-yil, aprel.

Bosh muharrir o'rinbosari:

Karimov Norboy G'aniyevich

Muharrir:

Qurbonov Sherzod Ismatillayevich

Tahrir hay'ati:

Salimov Oqil Umrzoqovich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Abduraxmanov Kalandar Xodjayevich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Rae Kvon Chung, Janubiy Koreya, TDIU faxriy professori, "Nobel" mukofoti laureati
Osman Mesten, Turkiya parlamenti a'zosi, Turkiya – O'zbekiston do'stlik jamiyati rahbari
Axmedov Durbek Kudratillayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Sayfullo Normatovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Kalonov Muxiddin Baxritdinovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Siddiqova Sadoqat G'afforovna, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Xudoyqulov Sadirdin Karimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Maxmudov Nosir, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Samadov Asqarjon Nishonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, professor
Slizovskiy Dimitriy Yegorovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Ikrom Akramovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Eshtayev Alisher Abdug'aniyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xajiyev Baxtiyor Dushaboyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Hakimov Nazar Hakimovich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Musayeva Shoiraz Azimovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), professor
Ali Konak (Ali Ko'nak), iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor (Turkiya)
Cham Tat Huei, falsafa fanlari doktori (PhD), professor (Malayziya)
Foziljonov Ibrohimjon Sotvoldixo'ja o'g'li, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dots.
Faxridinov Zafarjon Faxridin o'g'li, O'zb. Res. Bosh prokuraturasi HIJQKD boshqarma boshlig'i
Utayev Uktam Choriyevich, Anijon viloyati prokurorining o'rinbosari
Ochilov Farkhod, O'zb. Res. Bosh prokuraturasi IJQK Departamentining Namangan viloyati boshqarmasi boshlig'i
Buzrukxonov Sarvarxon Munavvarxonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Axmedov Javohir Jamolovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), katta o'qituvchi
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), v.b. dots.
Djudi Smetana, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Krissi Lyuis, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Glazova Marina Viktorovna, Iqtisodiyot fanlari doktori (Moskva)
Nosirova Nargiza Jamoliddin qizi, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Sevil Piriyeva Karaman, falsafa fanlari doktori (PhD) (Turkiya)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon o'g'li, TDIU ITI departamenti rahbari
Ochilov Bobur Baxtiyor o'g'li, TDIU katta o'qituvchisi
Golisheva Yelena Vyacheslavovna, Iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent.
Abdukarimova Dinara Rustamxonovna, bank-moliya akademiyasi professori, DSc., professor.
Ikramov Murod Akramovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Nazarova Ra'no Rustamovna, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Editorial board:

Salimov Okil Umrzokovich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Abdurakhmanov Kalandar Khodjayevich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Rae Kwon Chung, South Korea, Honorary Professor at TSUE, Nobel Prize Laureate
Osman Mesten, Member of the Turkish Parliament, Head of the Turkey–Uzbekistan Friendship Society
Akhmedov Durbek Kudratillayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Sayfullo Normatovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Abdurakhmanova Gulnora Kalandarovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Kalonov Mukhiddin Bakhridinovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Siddikova Sadokat Gafforovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogical Sciences
Khudoykulov Sadirdin Karimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Makhmudov Nosir, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Samadov Askarjon Nishonovich, Candidate of Economic Sciences, Professor
Slizovskiy Dmitriy Yegorovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Ikrom Akramovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Eshtayev Alisher Abduganiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khajiyev Bakhtiyor Dushaboyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khakimov Nazar Khakimovich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Musayeva Shoira Azimovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Professor
Ali Konak, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor (Turkey)
Cham Tat Huei, Doctor of Philosophy (PhD), Professor (Malaysia)
Foziljonov Ibrokhimjon Sotvoldikhoja ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Fakhriddinov Zafarjon Fakhriddin ogli, Head of the DCEC under the Prosecutor General's Office of the Rep. of Uzb.
Utayev Uktam Choriyevich, Deputy Prosecutor of Anijan Region
Ochilov Farkhod, Head of the Namangan Regional Department of the Department of Internal Affairs of Rep. of Uzb.
Buzrukkhonov Sarvarkhon Munavvarkhonovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Akhmedov Javokhir Jamolovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences
Tokhirov Jaloliddin Ochil ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Technical Sciences, Senior Lecturer
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Acting Associate Professor
Judi Smetana, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Chrissy Lewis, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Glazova Marina Victorovna, Doctor of Sciences in Economics (Moscow)
Nosirova Nargiza Jamoliddin kizi, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Sevil Piriyeva Karaman, Doctor of Philosophy (PhD) (Turkey)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon ugli, Head of the Department of Scientific Research and Innovations, TSUE
Ochilov Bobur Bakhtiyor ugli, Senior lecturer at TSUI
Golisheva Yelena Vyacheslavovna, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Abdukarimova Dinara Rustamkhanovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Ikramov Murod Akramovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Nazarova Ra'no Rustamovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor

Ekspertlar kengashi:

Berkinov Bazarbay, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Po'latov Baxtiyor Alimovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Aliyev Bekdavlat Aliyevich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xalikov Suyun Ravshanovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Rustamov Ilhomiddin, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Hakimov Ziyodulla Ahmadovich, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Kamilova Iroda Xusniddinovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
G'afurov Doniyor Orifovich, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Fayziyev Oybek Raximovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Tuxtabayev Jamshid Sharafetdinovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Xamidova Faridaxon Abdulkarim qizi, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Yaxshiboyeva Laylo Abdisattorovna, katta o'qituvchi
Babayeva Zuhra Yuldashevna, mustaqil tadqiqotchi
Komilova Nilufar Karshiboyevna, Geografiya fanlari doktori, professori
Umirzoqov Ja'sur Artiqboy o'g'li, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent
Zebo Kuldasheva, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent

Board of Experts:

Berkinov Bazarbay, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Pulatov Bakhtiyor Alimovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Aliyev Bekdavlat Aliyevich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khalikov Suyun Ravshanovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Rustamov Ilhomiddin, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Khakimov Ziyodulla Akhmadovich, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Kamilova Iroda Xusniddinovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics
Gafurov Doniyor Orifovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogy
Fayziyev Oybek Raximovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Tukhtabayev Jamshid Sharafetdinovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Khamidova Faridaxon Abdulkarimovna, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Yakhshiboyeva Laylo Abdisattorovna, Senior Lecturer
Babayeva Zuhra Yuldashevna, Independent Researcher
Komilova Nilufar Karshiboyevna, Doctor of Geographical Sciences, Professor
Umirzokov Jasur Artiqboy ugli, Doctor of Economic Sciences (DSc), Associate Professor
Zebo Kuldasheva, Doctor of Economic Sciences (DSc), Associate Professor

- 08.00.01 Iqtisodiyot nazariyasi
- 08.00.02 Makroiqtisodiyot
- 08.00.03 Sanoat iqtisodiyoti
- 08.00.04 Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
- 08.00.05 Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
- 08.00.06 Ekonometrika va statistika
- 08.00.07 Moliya, pul muomalasi va kredit
- 08.00.08 Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
- 08.00.09 Jahon iqtisodiyoti
- 08.00.10 Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
- 08.00.11 Marketing
- 08.00.12 Mintaqaviy iqtisodiyot
- 08.00.13 Menejment
- 08.00.14 Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
- 08.00.15 Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
- 08.00.16 Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
- 08.00.17 Turizm va mehmonxona faoliyati

Muassis: "Ma'rifat-print-media" MChJ

Hamkorlarimiz: Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti, O'zR Tabiat resurslari vazirligi, O'zR Bosh prokuraturasi huzuridagi IJQK departamenti.

Jurnalning ilmiyligi:

“Yashil” iqtisodiyot va taraqqiyot” jurnali

O'zbekiston Respublikasi Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar vazirligi huzuridagi Oliy attestatsiya komissiyasi rayosatining 2023-yil 1-apreldagi 336/3-sonli qarori bilan ro'yxatdan o'tkazilgan.

MUNDARIJA

RAQAMLI MARKETING STRATEGIYALARINI TAKOMILLASHTIRISH ORQALI KORXONALAR RAQOBATBARDOSHLIGINI OSHIRISH MEXANIZMLARI	20
Amonov Mirzohid Tuymuratovich, Xodjayev Anvar Rasulovich	
TIJORAT BANKLARINING BYUDJET MABLAG'LARI HISOBIGA MOLİYALASHTIRILADIGAN LOYIHALARDAGI ISHTIROKINI KUCHAYTIRISH MEXANIZMLARI	26
Maxmudov Rahimjon Hamid o'g'li	
KORPORATIV BOSHQARUV SAMARADORLIGINI OSHIRISHNING STRATEGIK YO'NALISHLARI.....	33
Shakirova Gulbaxor Sharipdjanovna	
YASHIL IQTISODIYOTGA O'TISHDA XORIJIY TAJRIBALAR TAHLILI VA UNI O'ZBEKISTON SHAROITIDA QO'LLASH IMKONIYATLARI	38
Ne'matova Mavsuma, Xolmamatov Diyorbek	
ВЛИЯНИЕ НАЛОГООБЛОЖЕНИЯ НА ИНВЕСТИЦИОННУЮ АКТИВНОСТЬ ПРОМЫШЛЕННЫХ ПРЕДПРИЯТИЙ В УЗБЕКИСТАНЕ.....	43
Буранова Лола Вахобовна	
ФИНТЕХ-ЭКОСИСТЕМА КАК ФАКТОР ИНКЛЮЗИВНОГО И УСТОЙЧИВОГО РАЗВИТИЯ ЭКОНОМИКИ УЗБЕКИСТАНА: СТРУКТУРНЫЙ АНАЛИЗ И ПЕРСПЕКТИВЫ ТРАНСФОРМАЦИИ	54
Эшмуротов Дониёр Ихтиёр угли	
ZAMONAVIY MARKETING KONSEPSIYALARI ASOSIDA XIZMATLAR RAQOBATBARDOSHLIGINING USLUBIY JIHATLARI.....	60
Ostonaqulova Gulsaraxon Matyoqub qizi, Fayzullayeva Zamira Alijonovna	
XIZMAT KO'RSATISH KORXONALARINING IQTISODIY XAVFSIZLIGINI TA'MINLASHDA SERVIS XAVFSIZLIGI INDEKSI: SAMARQAND VILOYATI MISOLIDA	64
Shodmanova Zubayda Ubaydullayevna	
QURILISH FAOLIYATI SOHALARIDA RAQAMLI TEXNOLOGIYALARDAN FOYDALANISHNING ILG'OR XORIJIY TAJRIBALARI	
Xusanov Kamoliddin Xolmamat o'g'li	
INSON KAPITALI VA KADRLAR SALOHİYATINI BOSHQARISHNING NAZARIY KONSEPSIYALARI	73
Abdullo Sohibov	
O'ZBEKISTONDA URBANIZATSIYA JARAYONLARI JADALLASHUVI VA UNING HUDUDIY XUSUSIYATLARI	84
Mamanazarov Oybek Shomurodovich	
KORXONALAR MOLİYAVIY HOLATINI MOLİYAVIY HISOBOTNING XALQARO STANDARTLARI (MHXS) ASOSIDA BAHOLASHNING NAZARIY-METODOLOGIK ASOSLARI	91
Xamidov Javoxir Shavkat o'g'li	
BIZNES JARAYONLARINI MONITORING QILISH TIZIMINING HOZIRGI HOLATI TAHLILI.....	95
Dadajonova Madina Ravshan qizi	
O'ZBEKISTON VA XORIJIY MAMLAKATLARDA BENEFITSIAR MULKDOR KONSEPSIYASINI QO'LLASHNING DOLZARB MASALALARI	100
Ochilov Farhod Malikovich	
O'ZBEKISTONDA YASHIL IQTISODIYOTGA O'TISHNING MAKROIQTISODIY SAMARADORLIGINI BAHOLASH (GDP, BANDLIK VA INVESTITSİYALAR KESIMIDA).....	106
Hayitov Jamshid Xolboyevich	
INVESTITSION JOZIBADORLIKKA TA'SIR QILUVCHI OMILLAR TAHLILI	111
Mamatqulova Hafiza Bahodir qizi	

IPOTEKA BOZORI MUAMMOLARINING EMPERIK TAHLILI VA ULARNI BARTARAF ETISH STRATEGIYALARI	118
Ollokulova Feruza Mansurovna, Safarova Dilrabo Baxriddin qizi	
MILLIY IQTISODIYOT RAQOBATIDA NAZARIY VA AMALIY QARASHLAR	122
Karimova Iroda Abdusattarovna	
KORPORATIV BANK XIZMATLARIGA INNOVATSION TEXNOLOGIYALAR HAMDA ZAMONAVIY BIZNES MODELLARNI JORIY ETISHNING STRATEGIK YO'NALISHLARI	128
Qurbonov Abror Abdullayevich	
GREEN ECONOMY DEVELOPMENT IN UZBEKISTAN AND INDONESIA: A COMPARATIVE STUDY	133
Ibrokhimova Iroda Ikromjon Kizi. Askolani. Javlijev Nuriddin Bektemir o'g'li	
AHOLI BANDLIGINI TA'MINLASHDA REKRUTING AGENTLIKLARINING O'RNI	142
Sherkulova Nodirabegim Baxordin qizi	
ФАКТОРЫ ТЕКУЧЕСТИ КАДРОВ И МЕХАНИЗМЫ УДЕРЖАНИЯ ПЕРСОНАЛА В СОВРЕМЕННЫХ ОРГАНИЗАЦИЯХ УЗБЕКИСТАНА	148
Джураева Гузаль Шавкатовна	
BUDJET DAROMADLARI TARKIBIDAGI SOLIQLARNING ULUSHINI BOSHQARISH	156
Abduraxmonova Gulmira Sobir qizi	
RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA AVTOSERVIS SHOXOBCHALARINI BOSHQARISHNI TAKOMILLASHTIRISH	161
Marqayev Xurshid Aliqulovich	
THE ECONOMIC NATURE OF HUMAN CAPITAL AND ITS RECOGNITION IN ACCOUNTING AS AN OBJECT OF ECONOMIC ANALYSIS	165
Zafar Qodirov Abdivaxobovich	
O'ZBEKISTON IQTISODIYOTIDA RAQAMLI TRANSFORMATSIYA JARAYONLARINING SAMARADORLIGINI BAHOLASH	170
Ibragimov G'ayrat Ablaqulovich. Tursunov Ozod Matlubovich	
Shukurova Nilufar Qahramonova	
IMPROVING THE EFFICIENCY OF INNOVATIVE SERVICES IN THE DIGITAL ECONOMY	175
Mirzaev Kulmamat Djanzakovich	

RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA AVTOSERVIS SHOXOBCHALARINI BOSHQARISHNI TAKOMILLASHTIRISH

Marqayev Xurshid Aliqulovich
Abu Rayhon Beruniy nomidagi Urganch davlat universiteti
Iqtisodiyot kafedrası mustaqil izlanuvchisi
Orcid kod: 0009-0004-5435-5998
E-mail: xurshidinvestor@gmail.com

Annotatsiya. Raqamli iqtisodiyot sharoitida avtoservis shoxobchalarini boshqarishni takomillashtirish masalalari tadqiq etilgan. Avtoservis korxonalarida zamonaviy axborot texnologiyalarini joriy etish, elektron navbat tizimi, CRM platformalari, onlayn buyurtma va raqamli to'lov xizmatlarining samaradorlikka ta'siri tahlil qilingan. Tadqiqot natijalariga ko'ra, raqamli boshqaruv tizimlari xizmat ko'rsatish tezligini oshirishi, mijozlar sonini ko'paytirishi, xarajatlarni kamaytirishi hamda moliyaviy nazoratni kuchaytirishi aniqlangan. Shuningdek, avtoservis shoxobchalar faoliyatida uchraydigan muammolar va ularni bartaraf etish bo'yicha ilmiy-amaliy takliflar ishlab chiqilgan.

Kalit so'zlar: Raqamli iqtisodiyot, avtoservis shoxobchalari, boshqaruv tizimi, avtomatlashtirish, CRM tizimi, elektron navbat, onlayn buyurtma, raqamli to'lov, xizmat sifati, samaradorlik, innovatsion texnologiyalar, mijozlar bazasi.

Аннотация. Рассматриваются вопросы совершенствования управления автосервисными станциями в условиях цифровой экономики. Проанализировано влияние внедрения современных информационных технологий в автосервисных предприятиях, включая системы электронной очереди, CRM-платформы, онлайн-заказы и цифровые платежные сервисы, на эффективность деятельности. Согласно результатам исследования, установлено, что цифровые системы управления повышают скорость обслуживания, увеличивают количество клиентов, снижают затраты и усиливают финансовый контроль. Также разработаны научно-практические рекомендации по устранению выявленных проблем в деятельности автосервисных станций.

Ключевые слова: цифровая экономика, автосервисные станции, система управления, автоматизация, CRM-система, электронная очередь, онлайн-заказ, цифровые платежи, качество обслуживания, эффективность, инновационные технологии, клиентская база.

Annotation. This study examines issues of improving the management of car service stations in the context of the digital economy. It analyzes the impact of implementing modern information technologies in car service enterprises, including electronic queue systems, CRM platforms, online ordering, and digital payment services on operational efficiency. The results show that digital management systems increase service speed, expand the customer base, reduce costs, and strengthen financial control. Furthermore, scientific and practical recommendations have been developed to address the identified problems in car service operations.

Keywords: digital economy, car service stations, management system, automation, CRM system, electronic queue, online ordering, digital payment, service quality, efficiency, innovative technologies, customer base.

KIRISH

Hozirgi kunda raqamli iqtisodiyotning jadal rivojlanishi barcha sohalar qatori xizmat ko'rsatish tarmoqlariga ham sezilarli ta'sir ko'rsatmoqda. Xususan, avtoservis shoxobchalari faoliyatida zamonaviy axborot texnologiyalaridan foydalanish xizmat sifatinı oshirish, mijozlarga qulaylik yaratish, xarajatlarni kamaytirish

hamda boshqaruv samaradorligini yuksaltirishda muhim omil bo'lib xizmat qilmoqda.

Avtoservis shoxobchalarida an'anaviy boshqaruv usullarining saqlanib qolishi navbatlarning ortishi, buyurtmalarni noto'g'ri yuritish, moliyaviy nazoratning sustligi va mijozlar bazasini yo'qotish kabi muammolarni keltirib chiqarmoqda. Shu sababli raqamli boshqaruv tizimlarini joriy etish bugungi kunning dolzarb masalalaridan biridir. Mazkur maqolaning maqsadi raqamli iqtisodiyot sharoitida avtoservis shoxobchalarini boshqarishning zamonaviy usullarini tahlil qilish hamda samaradorlikni oshirish bo'yicha takliflar ishlab chiqishdan iborat.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Raqamli iqtisodiyot sharoitida xizmat ko'rsatish korxonalarini boshqarish masalalari so'nggi yillarda iqtisodchi olimlar tomonidan keng tadqiq qilinmoqda. Xususan, O'zbekiston Respublikasida qabul qilingan "Raqamli O'zbekiston – 2030" strategiyasida iqtisodiyot tarmoqlariga zamonaviy axborot texnologiyalarini joriy etish, xizmatlar sifatini oshirish hamda tadbirkorlik subyektlarini raqamlashtirish ustuvor vazifa sifatida belgilangan. Mazkur hujjat avtoservis shoxobchalarida ham elektron boshqaruv tizimlarini rivojlantirish uchun muhim asos bo'lib xizmat qiladi.

Xorijiy olimlardan K. Laudon va J. Laudon tadqiqotlarida korxonalarda axborot tizimlaridan foydalanish boshqaruv samaradorligini oshirishi, qaror qabul qilish jarayonini tezlashtirishi hamda mijozlar bilan aloqalarni yaxshilashi ta'kidlangan. Bu fikrlar avtoservis shoxobchalarida CRM tizimi, elektron navbat va raqamli to'lov tizimlarini joriy etish zarurligini ko'rsatadi.

P. Kotlarning ilmiy qarashlariga ko'ra, zamonaviy bozorda mijozlarga yo'naltirilgan boshqaruv tizimi korxonaning raqobatbardoshligini oshiradi. Avtoservis korxonalarini uchun ham mijozlar bazasini shakllantirish, onlayn buyurtmalarni qabul qilish va xizmat sifatini monitoring qilish muhim ahamiyatga ega.

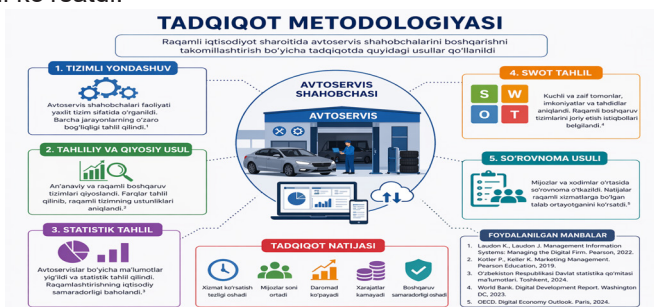
Mahalliy tadqiqotchilar tomonidan xizmat ko'rsatish korxonalarida boshqaruv samaradorligini oshirish bo'yicha olib borilgan izlanishlarda elektron hisob-kitob, avtomatlashtirilgan nazorat va marketing tizimlari daromadni ko'paytiruvchi omillar sifatida e'tirof etilgan. Shunday qilib, mavjud ilmiy adabiyotlar tahlili shuni ko'rsatadiki, avtoservis shoxobchalarini boshqarishda raqamli texnologiyalardan foydalanish korxonalar samaradorligini oshirishning muhim yo'nalishlaridan biri hisoblanadi. Ammo aynan hududiy xususiy avtoservis shoxobchalari faoliyatida ushbu jarayonlarni takomillashtirish masalalari yetarlicha tadqiq etilmagan bo'lib, mazkur maqolaning dolzarbligini belgilaydi.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Mazkur tadqiqotda raqamli iqtisodiyot sharoitida avtoservis shoxobchalarini boshqarishni takomillashtirish masalalari ilmiy-uslubiy yondashuv asosida o'rganildi. Tadqiqot jarayonida tizimli yondashuv qo'llanilib, avtoservis korxonalarining boshqaruv jarayonlari yaxlit tizim sifatida tahlil qilindi. Bu yondashuv korxonalar faoliyatidagi barcha jarayonlar o'zaro bog'liqligini aniqlashga imkon berdi.

Shuningdek, tahliliy va qiyosiy usullar yordamida an'anaviy va raqamli boshqaruv tizimlari o'rtasidagi farqlar o'rganildi. Qiyoslash natijasida raqamli texnologiyalar joriy etilgan korxonalarda xizmat ko'rsatish tezligi va samaradorlik ancha yuqori ekanligi aniqlandi.

Tadqiqotda statistik tahlil usulidan ham foydalanildi. Avtoservis shoxobchalari faoliyati bo'yicha mavjud ma'lumotlar yig'ilib, xizmat ko'rsatish hajmi, mijozlar soni va daromad ko'rsatkichlari o'rganildi. Ushbu ma'lumotlar asosida raqamlashtirish jarayonining iqtisodiy samaradorligi baholandi. Bundan tashqari, SWOT tahlil usuli orqali avtoservis shoxobchalarining kuchli va zaif tomonlari, imkoniyatlari hamda tahdidlari aniqlanib, raqamli boshqaruv tizimlarini joriy etish istiqbollari belgilandi. Tadqiqotda so'rovnoma usuli ham qo'llanilib, avtoservis mijozlari va xodimlari o'rtasida fikrlar o'rganildi. Natijalar mijozlarning raqamli xizmatlarga bo'lgan talabining ortib borayotganini ko'rsatdi.

1-rasm. Raqamli iqtisodiyot sharoitida avtoservis shoxobchalarini boshqarishni takomillashtirish masalalari

TAHLIL VA NATIJALAR

Tadqiqot davomida raqamli iqtisodiyot sharoitida avtoservis shoxobchalarini boshqarish tizimining amaldagi holati va raqamli yechimlar joriy etilgan holatlar tahlil qilindi. Olingan natijalar quyida batafsil keltiriladi. Tahlil qilingan avtoservis shoxobchalarida quyidagi asosiy muammolar aniqlandi:

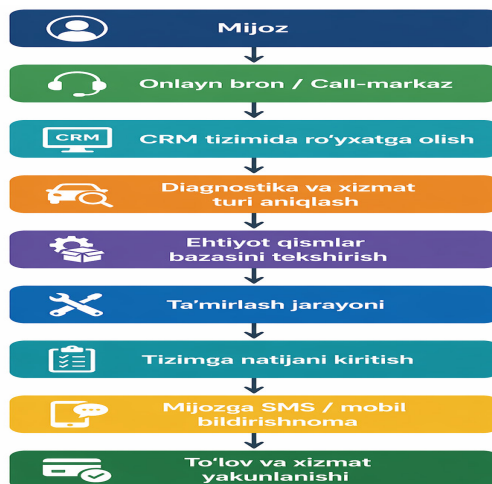
- qo'lda (qog'oz asosida) hisob yuritish;
- navbat va mijozlarni boshqarishning tartibsizligi;
- ehiyot qismlar hisobida noaniqliklar;
- mijozlar bilan aloqa tizimining zaifligi;
- xizmat sifati bo'yicha nazoratning yetishmasligi.

1-jadval. An'anaviy va raqamli tizimlar taqqoslash jadvali

Ko'rsatkichlar	An'anaviy boshqaruv	Raqamli boshqaruv (CRM, ERP)
Mijozlarni qabul qilish	Qo'lda, navbatda	Avtomatik ro'yxat va onlayn bron
Ma'lumot yuritish	Qog'oz/jurnal	Bulutli ma'lumotlar bazasi
Ehtiyot qismlar hisobi	Qo'lda hisob	Avtomatlashtirilgan tizim
Xizmat tezligi	Past	Yuqori
Xatolik darajasi	Yuqori	Past
Mijoz qoniqishi	O'rtacha	Yuqori

Raqamli tizim joriy etilgandan keyingi natijalar. Tadqiqot natijalariga ko'ra, raqamli boshqaruv tizimi joriy etilgan avtoservislar quyidagi ijobiy o'zgarishlarga erishdi:

- mijozlar oqimi: 20–35 % ga oshgan;
- xizmat ko'rsatish vaqti: 15–25 % ga qisqargan;
- operatsion xarajatlar: 10–18 % ga kamaygan;
- mijozlar qoniqish darajasi: sezilarli darajada oshgan;
- xatoliklar soni: 30–40 % ga kamaygan.

2-rasm. Avtoservisni raqamlashtirish jarayoni

Natijalar bo'yicha umumiy tahlil. Olingan natijalar shuni ko'rsatadiki, raqamli texnologiyalar joriy etilgan avtoservis shoxobchalarida:

- boshqaruv jarayoni tezlashadi;
 - inson omili xatolari kamayadi;
 - xizmat sifati yaxshilanadi;
 - mijozlar bilan aloqa kuchayadi.
- Eng muhim natija — servisning raqobatbardoshligi oshishi va daromad barqarorlashuvi hisoblanadi.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Raqamli iqtisodiyot sharoitida avtoservis shoxobchalarini boshqarishni takomillashtirish bo'yicha olib borilgan tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, an'anaviy boshqaruv tizimlari bugungi zamonaviy talablarni to'liq qondira olmaydi. Qog'oz asosida yuritiladigan hisob-kitoblar, qo'lda boshqariladigan navbat tizimi va mijozlar bilan cheklangan aloqa xizmat sifati va samaradorlikni pasaytiradi.

Tadqiqot davomida CRM tizimlari, mobil ilovalar va avtomatlashtirilgan boshqaruv platformalari kabi raqamli texnologiyalarning joriy etilishi avtoservislar faoliyatini sezilarli darajada yaxshilashi aniqlandi. Xususan, xizmat ko'rsatish jarayonlari tezlashadi, mijozlar oqimi tartibga solinadi, xatoliklar kamayadi va xizmat sifati oshadi. Shuningdek, natijalar shuni ko'rsatadiki, raqamlashtirish nafaqat ichki boshqaruvni optimallashtiradi, balki mijozlar bilan ishlash jarayonini ham shaffof va qulay qiladi. Onlayn bron, avtomatik bildirishnomalar va raqamli hisob tizimlari mijozlar qoniqishini oshirishda muhim rol o'ynaydi.

Biroq, raqamli transformatsiyani joriy etishda ayrim muammolar ham mavjud bo'lib, ular malakali kadrlar yetishmasligi, boshlang'ich investitsiya xarajatlari va xodimlarning yangi tizimlarga moslashuvi bilan bog'liq. Umuman olganda, avtoservis shoxobchalarini raqamli iqtisodiyot talablariga mos ravishda boshqarish ularning raqobatbardoshligini oshiradi, daromadni barqarorlashtiradi va xizmat sifatini yangi bosqichga olib chiqadi. Kelajakda sun'iy intellekt, IoT va Big Data texnologiyalarini joriy etish orqali ushbu sohani yanada rivojlantirish mumkin.

Yakuniy xulosa sifatida aytish mumkinki, raqamli boshqaruv tizimlari avtoservis sohasining samaradorligi va barqaror rivojlanishining asosiy omiliga aylanmoqda.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati

1. Берсенев, В. Л. (2019). Ведушчие центры исследования проблем экономической безопасности в России. Экономика региона, 15(1), 29–42.
2. Корнилов, М. Й. (2011). Экономическая безопасность России: основы теории и методологии исследования: учебное пособие (2-э изд., стереотип.). Москва: Изд-во РАГС, 18 с.
3. Олейников, Э. А. (2004). Экономическая и национальная безопасность: учебник. Москва: Экзамен, 768 с.
4. Криворотов, В. В., Калина, А. В., & Эриашвили, Н. Д. (2012). Экономическая безопасность государства и регионов: учебное пособие. Москва: ЮНИТИ-ДАНА, 65 с.
5. Asad o'g'li, R. D. (2025). Mintaqada sanoat korxonalarini innovatsion rivojlantirishning solishtirma ekonometrik modellari. Ta'limda raqamli texnologiyalarni tatbiq etishning zamonaviy tendensiyalari va rivojlanish omillari, 49(1), 323–326.
6. Asad o'g'li, R. D. (2025). Mintaqada sanoat ishlab chiqarishning baholash omillari. Journal of New Century Innovations, 89(2), 103–105.
7. Asad o'g'li, R. D. (2025). Qashqadaryo viloyatida sanoatni innovatsion rivojlantirish tendensiyalari. Journal of New Century Innovations, 89(2), 106–110.
8. Tatarkin, A. I. (Ed.). (2007). Kompleksnaya metodika diagnostiki sotsialno-demograficheskoy bezopasnosti regiona. Yekaterinburg: Institut ekonomiki UrO RAN, 155 s.
9. Asad o'g'li, R. D. (2025). Demokratik va huquqiy jamiyatni ma'naviy-axloqiy va madaniy innovatsion rivojlantirish istiqboli. Global Trends in Science and Innovation, 1(1), 104–109.

IQTISODIYOT & TARAQQIYOT

Ijtimoiy, iqtisodiy, texnologik, ilmiy, ommabop jurnal

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov

Musahhih: Zokir ALIBEKOV

Sahifalovchi va dizayner: Oloviddin Sobir o'g'li

2026. № 4 (2)

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelmasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

Mazkur jurnalda maqolalar chop etish uchun quyidagi havolalarga maqola, reklama, hikoya va boshqa ijodiy materiallar yuborishingiz mumkin. Materiallar va reklamalar pullik asosda chop etiladi.

EI.Pochta: sq143235@gmail.com

Bot: @iqtisodiyot_77

Tel.: 93 718 40 07

Jurnalga istalgan payt quyidagi rekvizitlar orqali obuna bo'lishingiz mumkin. Obuna bo'lgach, @iqtisodiyot_77 telegram sahifamizga to'lov haqidagi ma'lumotni skrinshot yoki foto shaklida jo'natishingizni so'raymiz. Shu asosda har oygi jurnal yangi sonini manzilingizga jo'natamiz.

"Yashil" iqtisodiyot va taraqqiyot" jurnali 03.11.2022-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №566955 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: №046523. PNFL: 30407832680027

Manzilimiz: Toshkent shahar, Mirzo Ulug'bek tumani
Kumushkon ko'chasi, 26-uy.

Jurnal sayti: <https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz>